

עת"א 1175/05/22 - מדית ישראל-שירות בתי הסוהר נגד יוסף אבוטבול

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 1175-05-22 שרota בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זמינים נ' אביטל(אסיר)
תיק חיזוני:

בפני	כבד השופט עבאס עאסי
ה המבקשת	מדית ישראל-שירות בתי הסוהר
נגד	ע"י פרקליטות מחוז מרכז
משיב	יוסף אבוטבול (אסיר)
	ע"י ב"כ עזה"ד מ. אחולאי וע"ד מ. פרידמן

פסק דין

בקשה להארכת תקופת החזקתו של המשיב בהפרדה, לפי סעיף 19ה לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש] התשל"ב - 1971 (להלן: "פקודת בתי הסוהר").

רקע כללי:

1. המשיב אסיר פלילי, המרצה עונש של 18 שנים בגין הרשעתו בעבירות שחיטה, הלבנת הון וניהול ארגון פשע. בנוסף, ביום 28.4.2015 נגזרו על המשיב 12 חודשים מאסר נוספים, 7 מהם במצטבר לעונשו הקודם, בגין עבירה אiomים שבוצעו על ידי בין כותלי בית הסוהר.
2. בחודש יולי 2015, הוגש נגד המשיב כתב אישום נוספת בגין רצח, חטיפה, פצעה באמצעות נשך קר וניסיון רצח; בחודש אוגוסט 2017 הוגש כתב אישום נוספת נגד המשיב, שבו יוחסו לו עבירות של קשר רפואי לפשע, רצח ורצח בצוותא.
3. המשיב החל לרצות את מאסרו ביום 26/3/07, והוא מוחזק בהפרדת יחיד החל מיום 17/5/28, כאשר הפרדותו הוארכה מעט לעת על ידי בית המשפט. הוארכה האחורה הייתה על פי החלטת בית המשפט מיום 5/12/21 במסגרת עת"א 10-21-68414 (כב' השופט מרוב גרינברג), וזאת בהסכמה המשיב למשך 6 חודשים. בהחלטתו ציין בית המשפט כי טרם תוגש בקשה הפרדה נוספת, "ערוך בשירות בתי הסוהר (להלן: "שב"ס") דיון משמעותי בבקשת העוטר לבחון אפשרות לשבצו בתנאי הפרדה בכלא שאינו בית סוהר איילון, הסמוך פיזית לבית המשפט המחוזי מרכז".

עיקרי טענות המבקש:

עמוד 1

4. לטענת המבוקשת, אגפי הפרדה קיימים באזורי המרכז רק בבית סוהר רימוניים ובבית סוהר איילון; המשיב מוחזק ביום בית סוהר רימוניים; החזקתו של המשיב בהפרדה נדרשת מן הטעמים של שמירת על ביטחון בית הסוהר, שלוםם ובריאותם של המשיב אחרים או אסירים אחרים, ומונעת פגעה ממשית במשמעות ובאורח החיים התקין של בית הסוהר.

5. המבוקשת ממשיכה וטוענת כי, בעניינו של המשיב קיים חומר מודיעיני רב של משטרת ישראל ושל גורמי המודיעין בשב"ס, המצביע על הצורך בהמשך החזקתו בהפרדת יחיד; נבחנה אפשרות לשלב את המשיב עם אסירים בבתי סוהר אחרים בהפרדה זוגית, אך לא נמצא אסיר אחר המתאים לשותה עמו בהפרדה זוגית.

ביום 27/3/22 קיימה ועדת ההפרדות במחוז מרכז, דיון בעניין הארכת הפרdato של המשיב ב-6 חודשים נוספים נוספים; בסוף הדיון הוחלט לאחר קבלת חוות דעת מכלל הגורמים הרלוונטיים, להמליץ על המשך החזקתו של המשיב בהפרדת יחיד; על פי חוות דעת של גורמי הטיפול בשב"ס שניתנה ביום 5/9/21, אין מניעה סוציאלית להמשך החזקתו של המשיב בהפרדה; אף גם חוות דעת רפואי מיום 3/3/22, מצינית כי אין מניעה רפואי להמשך שהייתו של המשיב בהפרדה.

עיקרי טענות המשיב:

6. המשיב לא התיצב לדין, וסגוריו ביקשו לקיים את הדיון בהעדתו. לטענת הסנגורים המלומדים, המשיב מוחזק בהפרדה ובתנאים קשים במשך שנים רבות; הדבר פגע במצבו הבריאותי והנפשי; שב"ס יכול היה למצוא פתרון למשיב, חלף ההפרדה הממושכת, כפי שידע להקצות אגפים עבור אסירים אחרים כשרצה כך; בנוסף, ניתן להחזיק את המשיב באגף שמור, כפי שב"ס נוהגת עם אסירים אחרים שרמת הסיכון מהם גבוהה על רמת הסיכון המיוחסת למשיב; המידע המודיעיני עליו נסמכתה המבוקשת, הוא נחלת העבר, זאת משום שהמשיב מוחזק בבית הסוהר במשך כ- 14 שנים; רוב חברי משפחתו שהיתה יודעה בעבר, לא קיימת; אביו, אחיו ודודו נרצחו, אריגן הפשעה הנטען כבר לא קיים יותר, ולמשיב אין שום יכולות אמתיות.

7. הסנגורים הגיעו דוח' שהוכן על ידי הסנגוריה הצבורית מחודש ספטמבר 2012, בנושא החזקת אסירים בהפרדה. הדוח מציין במאצאו כי הליכי ההפרדה ננקטים בישראל באופן בלתי מיידי, בנגד להנחיה הברורה של החוק, שלפיה הפרדה תינקט כאמצעי אחרון בלבד ובאין מוצא אחר; בהעדר שילוב של אסירי ההפרדה במסגרת טיפולות ושיקומיות מיטביות, עלולים הנזקים שנגרמים לאסירים בשל בידודם המתמשך. הדוח מציע לתקן את פקודת בית הסוהר על ידי קביעת חובת יציג של אסירים על ידי סנגור בהליכים משפטיים להארצת החזקתם בהפרדה, והצריך ברפורמה חוקית אשר תגביר את הפיקוח על ההפרדה.

הדו"ח אף מתאר את תנאי הכלילה הפלזמיים באגפי ההפרדה בבתי הסוהר השונים, כפי שעלה במסגרת ביקורים רשמיים של הסנגוריה הצבורית בשנת 2011; הדוח מציין כי ב-9 מתקנים בהם ביקרו, נמצאו ליקויים שונים באגפי ההפרדה, הנוגעים לתנאים הפלזמיים הקשיים באגפי ההפרדה, למ标志性 הטיפול הסוציאלי והרפואי ובמסגרות שיקום, תעסוקה, חינוך ופנאי; פגמים במתן האפשרות לשוחח בטלפון או יצאת לטיפול בחצר; במקרים רבים תנאי הכלילה

באגפי הפרדה הם בלתי אנושיים וקשיים מנשוא.

הדו"ח מתייחס לתנאי הכליאה הפיזיים בבית סוהר רימונים שבו מוחזק המשיב כדלקמן: "בית סוהר רימונים, ככל אגד הפרדה מוחזק כראוי וה坦אים הפיזיים הקיימים בו סבירים. ברוב התאים מותקן חלון אוורור ונכנס אוורור שמש לתא" (עמ' 15 לדו"ח).

8. הסוגרים אף הגיעו הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר שהוכנה על ידי המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, אשר הוכנה בעקבות דו"ח הסוגורי הציבורית משנת 2012. התקונים המוצעים בהצעת החוק כוללים בין השאר, קיצור מרחק הפרדה המנהלית; הגברת הטיפול הרפואי והשיקומי, והזכות להילכה יומית בחצר; קיצור תקופות הפרדה שבנסיבות בית המשפט וחובת הנמקת החלטה על הפרדה; מתן זכות ערעור לבית המשפט העליון.

9. הסוגרים אף הגיעו דו"ח ביקורת רשמי מיום 31.12.2013, ביחס לתנאי החזקתו של המשיב שנערך על ידי עו"ד שירות בכר, ממונה תחום פלילי בלשכת עזה"ד, וזאת בהתאם לכתב מינוי מבקרת רשמית מהשר לביטחון פנים. לעניין תיאור תנאי הכליאה הפיזיים של המשיב, ציין בדו"ח:

"בידקתי העלתה, כי תאו של האסיר מרוח ונקה ומכל בקרבו את כל הצד הנדרש לאסир לשם מילוי צרכיו היום יומיים - בחדר חלון מאורר. שירותם וכיור (קיימת הפרדה בין השירותים לתא ובין המקלחת לתא); החדר מואר במנורת פלורנסט גדולה שמאפשרת קריאה, גם בשעות הערב; בתא ארון ובו מדפים לאחסן הצד האיש של האסיר וכן שלוחן כתיבה וכיסא. תאו של האסיר היה נקי ומסודר. ככל אגפי הפרדה, האסיר זכאי לטיפול יומי מפוקח בחצר הצמודה לאסיך פעם ביום, במשך שעה. חצר האסיך נקייה ומרוחחת יחסית והאסירים יכולים לירוץ או ליכת בה במעגלים, על מנת לשמר על כושר ולהילץ עצמות", זאת אחרי ישיבה ממושכת כאמור של 23 שעות בתא. לדברי האסיר, לאור מצבו הנפשי והכאבים העזים שחש בגופו הפסיק לאחרונה לבצע כשור גופני בחצר" (עמ' 3 לדו"ח).

לעוני מצבו של המשיב, ציין בדו"ח:

"...ממצאי הביקורת הרשמית מעלים תמונה קשה, מטרידה ומעוררת דאגה, הנוגעת לאסир בעל תחלואה נפשית אשר אינו מטופל כנדרש; הסובל מנזקים פיזיים ונפשיים כתוצאה משהיה ארוכת שנים בתנאי הפרדה; והזקוק למעקב וטיפול רפואי דחוף על רקע ירידת דרמטית במשקליו והיעדר תזונה ראותה. אין ספק כי שהייתו הממושכת בתנאי הפרדה, בהיותו סגור במשך 23 שעות ביממה בתא בלבד, ללא קשר ומגע עם בני אדם אחרים נזקנותם ביחס למצבו הנפשי של האסיר וכי קיים מקום לשקל שניוי תנאי כליאתו למניעת המשך הידרדרות במצבו ולהבטחת שלוונו הפיזי והנפשי לרבות, מתן טיפול רפואי, סוציאלי ונפשי דחוף" (עמ' 2 לדו"ח).

10. בהתאם לסעיף 19ב לפקודת בתי הסוהר, ניתן להחזק אסיר בהפרדה מטעמים של ביטחון המדינה, ביטחון בית הסוהר, שמירה על שלום ובריאותם של האסיר ושל אסירים אחרים ולשם מטרות נוספות; החזקתו של אסיר בהחזקת יחיד עד לתקופה של חצי שנה, ובהפרדה זוגית עד לתקופה של שנה, הינה עניין שבנסיבות מנהלית של שב"ס; לשם הארכת ההפרדה מעבר לכך, נדרש החלטה של בית המשפט, אשר רשאי להורות על המשך ההפרדה עד לתקופה של חצי שנה בהפרדת יחיד, ושנה בהפרדה זוגית, ולשוב ולהורות כן מעת לעת (סעיפים 19ג ו 19ה לפקודת בתי סוהר).

11. על פי ההחלטה: "החזקת בהפרדה, ובפרט הפרדת יחיד, נושאת בקרבה פגיעה קשה לצרכי החיים של האסיר, לנוכח העובדה שהוא מפנוי סביבה אנושית ... בהתאם, אף שלעיטים החזקה בהפרדה היא הכרחית על מנת להגן ולשמור על ביטחונו של האסיר, על ביטחונם של אסירים אחרים ועל הסדר והמשמעות בבית הסוהר - החזקתו אסיר בהפרדה (ובמיוחד הפרדת יחיד) צריכה להיות בגדר מוצא אחרון, כאשר לא ניתן להשיג את מטרת ההפרדה בדרך אחרת, כפי שנקבע במפורש בדיון (סעיף 19ב לפקודה). ומכאן גם החובה לפעול לצמצום משך השהייה בהפרדה ולבחון באופן תדרי קיומן של חלופות מידתיות יותר, בהן הפרדה זוגית ... יציין בהקשר זה כי ההחלטה כיצד לשבץ אסירים בבתי הסוהר, ובויה ההחלטה אם ניתן לשלב אסיר בהפרדה זוגית, היא החלטה הנזונה לשיקול הדעת המחייב של שב"ס, ולאסיר לא עומדת הזכות קניה לדרוש כי ישלבו אותו בהפרדה זוגית עם אסיר מסוים דווקא" (רע"ב 18/7441 נאשף נגד שירות בתי הסוהר (20.2.2019), והאסמכתאות שם).

12. בעניינו, עיין בחומר המודיעיני הרוב שהוצע לפני על ידי המבוקשת בהסתמכת הסניגורים, מעלה כי אכן מתקיימות עילות ההפרדה המצדיקות החזקתו של האסיר בהפרדה, הכוללות שמירה על ביטחון בית הסוהר, שמירה על שלום של המשיב ואסירים אחרים, ומניעת פגיעה ממשית במשמעות ובאורח החיים התקין של בית הסוהר.

אומנם המשיב מוחזק בהפרדה במשך שנים רבות; אולם מנגד, מהחומר המודיעיני שהוצע לפני (סמן מ/1), עולה כי המבוקשת עשתה מאמצים רבים כדי לבחון אפשרות לשיפור תנאי הפרדה באמצעות הפרדה זוגית, אך הדבר לא הסתיים, כפי שעולה מהדו"ח המסומן מ/1.

לענין החלופה שהועלתה על הסניגורים בדבר החזקת המשיב באגף שמור, הרי מהמסמך הפנימי שהוצע על ידי המבוקשת לעיין בית המשפט (מ/5), עולה כי תנאי הכלילאה באגף שמור שונים מתנאי הכלילאה בהפרדה, והם קרובים יותר לתנאי הכלילאה באגף פתוח מאשר באגף הפרדה; מכאן שאין הצדקה להתערב בשיקול דעת שב"ס בעניין זה.

13. מעבר לאמור יזכיר כי, מהמידע הסודי שהוצע על ידי המבוקשת עולה כי מתקיימת דינאמיקה מסוימת באגף

ההפרדה שיכולה להקל על תנאי הבדיקות (ראו מ/2, מ/3, מ/4). הוסף על כך את ממצאי הדוח של הסגנoria החיבורית שצינו לעיל, שלפיהם תנאי הכליאה באגף הפרדה בבית סוהר רימונים הם מן הטובים ביותר; וממצאי הדוח של לשכת עורכי הדין בעניינו של המשיב שמעלה כי תנאי הכליאה הפיזיים של המשיב הם מן הטובים יותר, וספק אם ניתן לקבל אותם באגפים אחרים, לא כל שכן באגפי הפרדה אחרים במחוז מרכז.

אין באמור כדי לגרוע מחוותה של המבוקשת להמשיך לעשותות ממוץ למצוא פתרון אחר עבור המשיב, בין אם על ידי העברתו להפרדה זוגית מתאימה, ובין אם על ידי בוחנת אפשרות לשילוב הדרגתית בפעולות מחוץ לתא ההפרדה.

14. סוף דבר: הבקשה מתקבלת. אני מאריך את תקופת החזקתו של האסיר בהפרדה למשך 6 חודשים, החל מיום 16/5/22.

ניתן היום, ח' تموز תשפ"ב, 07 יולי 2022, בהעדר הצדדים.